

Hemşire ve Ebe Adaylarının Kamu Personeli Seçme Sınavına İlişkin Görüşleri

Opinions of Nurse and Midwife Candidates on the Public Personnel Selection Examination

Nihal Aloğlu

SHYD 2021;8(2):242-251
doi:10.5222/SHYD.2021.81488

Cite as: Aloğlu N. Hemşire ve ebe adaylarının kamu personeli seçme sınavına ilişkin görüşleri. Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi. 2021;8(2):242-251.

Öz

Amaç: Bu çalışmada, hemşire ve ebe aday öğrencilerin Kamu Personeli Seçme Sınavı'na ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı, kesitsel özellikteki araştırmanın örneklemini 2019-2020 eğitim-öğretim yılında, bir üniversitenin sağlık bilimleri fakültesi hemşirelik ve ebelik bölümlerinde öğrenim gören üçüncü ve dördüncü sınıf 210 öğrenci oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak anket yöntemi kullanılmıştır. Verilerin analizinde her soruya yönelik sayı, yüzde dağılımları ve aritmetik ortalamaları alınmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin %81,9'u kadın, %18,1'i erkek, %72,9'u hemşirelik, %27,1'i ebelik bölümünde öğrenim görmektedir. Öğrencilerin %50,8'si Kamu Personel Seçme Sınavı'nın atamaların adil yapılmasına yardımcı olduğunu, %63,3'ü sınavın içeriğinin alanlarıyla ilgili olmadığını, %64,7'si bu sınava ek olarak alan bilgisi sınavı yapılmasını istediklerini belirtmiştir. Katılımcıların %53,3'ü üniversiteden mezun olmaktan daha fazla bu sınavı düşündüklerini, %50'si sınavda alan sorusu sorulsa bölüm derslerine daha iyi çalışacaklarını, %73,8'i bu sınav olmasaydı başka öncelikleri olacağını dile getirmiştir.

Sonuç: Kamu Personeli Seçme Sınavı'nın mesleki bilgi ve becerileri ölçen, öğrencilerin bölümleriyle ilgili bir sınav olmadığı, alan sınavının eklenmesinin istendiği, bu sınava çalışmak için bölüm derslerinin ihmal edildiği belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Hemşirelik, ebelik, öğrenci, kamu, sınav, kamu personeli seçme sınavı

Abstract

Introduction: In this research study, it is aimed to examine the opinions of nurse and midwife candidates about the Public Personnel Selection Examination.

Method: It is a descriptive, cross-sectional study. The sample of the study consisted of a total of 210 3rd and 4th grade students enrolled at a State University Faculty of Health Sciences Midwifery and Nursing Departments in 2019-2020 academic year. Survey method was used as data collection tool. In the analysis of the data, frequency, percentage distributions and arithmetic averages were calculated for each question.

Results: Study population consisted of female (81.9%), and male (18.1%) students. Most (72.9%) of the students enrolled in nursing and 27.1% of them in midwifery. Still, 50.8% of the students stated that Public Personnel Selection Examination aided in fair appointment of the candidates, and 63.3% of the students stated that the content of the exam was not related to their field. While, 64.7% of them wanted a field knowledge exam in addition to this exam, and 53.3% of them stated that they had considered this exam to be more difficult than graduation exam from university. Half of them stated that would have studied better in their departmental courses if the question was asked in the Public Personnel Selection Exam, and 73.8% indicated that they would have other priorities other than this exam.

Conclusion: It has been determined that the Public Personnel Selection Examination is not an test that measures professional knowledge and skills, it is not related to the departments of the students, in addition a field exam is requested, and the department courses are neglected so as to study this test

Keywords: Nursing, midwifery, student, public, exam, public personnel selection exam.

Received / Geliş:
28.01.2021

Accepted / Kabul:
14.06.2021

Published Online / Online Yayın:
17.08.2021

Corresponding author /
Sorumlu yazar:

Nihal Aloğlu

Kahramanmaraş Sütçü İmam
Üniversitesi, Hemşirelikte Yönetim
Anabilim Dalı,

Kahramanmaraş, Türkiye

✉ nihaless@hotmail.com

ORCID: 0000 0003 4162 2845

Extended Abstract

Introduction: Nurses and midwives are healthcare professionals who make up the bulk of the healthcare workforce in the health system. The majority of nurses and midwives work in the public sector. Expectations and desires of graduating or studying students are also to start working in a public health institution. In order to become a nurse or midwife in a government institution, It is necessary to take the Public Personnel Selection Examination and get the required score for that year. The Public Personnel Selection Examination is the test designed for those who will be appointed to government offices for the first time. Students must make a serious effort to be successful in this exam and to be appointed to work in a public health institution. For this reason, it is seen that students reduce the time they spend for their education and work for the public personnel selection examination.

Method: The study population consisted of 280 3rd, and 4 th grade students studying in the midwifery and nursing departments of a state university of Faculty of Health Sciences. Questionnaire research method was used. The questionnaire form consisted of two parts. The first part of the survey form contained questions regarding the socio-demographic characteristics (gender, age, department, department, department etc.) and departments of the participants. The second part contained 17 questions that would reveal the perceptions of nurses and midwife candidates regarding the content / quality of the public personnel selection examination, and its effects on school life background. The data obtained were analyzed for the Windows program for SPSS version 20.0). Number, percentage, mean were used.

Results: The study population consisted mostly (81.9%) female students (male students, 18.1%). The students enrolled in nursing (72.9%), and midwifery (27.1%). Participants (71.9%) stated that they had chosen this department willingly, and 37.2% of them preferred this department because they wanted to be appointed easily. Still 32.9% of them opted to be a healthcare worker. The participants were receiving education in nursing (72.9%) or in midwifery (27.1%). More than half (50.8%) of the students stated that the Public Personnel Selection Examination aided in fair appointment of the candidates, while 63.3% of the students stated that the content of the exam was not related to their field. Still 64.7% of them wanted a field knowledge exam in addition to this exam, and 53.3% of them stated that they considered this exam more difficult than a graduation exam from university. Half of the (50%) participants stated that they would have studied better in their departmental courses if the question was asked in the Public Personnel Selection Examination, and 73.8% of them indicated that they would have other priorities other than this exam.

Conclusion: In this study, which aims to examine the opinions of midwifery and nursing students regarding the Public Personnel Selection Examination in order to work in the public sector. Although they initially accepted midwifery and nursing as a profession willingly, the reason for choosing these departments is the higher rate of employment compared to other departments. Considering the difficulty of performing these professions and the meaning of their implementation, in their future life they may maintain a negative attitude towards the profession. The research has shown that students believe that they ensure fairness in their appointment to the Public Personnel Selection Examination. However, they think that there is no an exam regarding the profession they graduated from. Therefore, it is necessary to ask a question about the field of healthcare or to make an additional examination. Since students' first goal is to be appointed, they devote most of their energy and time to the Public Personnel Selection Examination. Although they are afraid of not graduating, they give more importance to the Public Personnel Selection Examination than the departmental courses. It is also important to take the exam that measures the professional competence of all health sciences, not only in the appointment of nurses and midwives. The field exam will both increase their interest in lessons and contribute to the quality of health services. It is recommended that some researchers from different universities and groups work on and draw attention to this issue.

Giriş

Hemşireler ve ebeler sağlık sisteminde çalışan sağlık insan gücünün büyük kısmını oluşturan sağlık meslek üyeleridir. Türkiye'de hemşirelerin sayısı her geçen yıl artmakta olup 2002 yılında 72.393 olan hemşire sayısı 2020 yılında 198.465'e ulaşmıştır. Buna karşın 100.000 kişiye düşen hemşire sayısı Türkiye'de 306 iken (Sağlık Bakanlığı [SB], 2020) Avrupa Birliği (AB) ortalamasında bu sayı 914'tür. Ebelerde ise durum farklı olup 2002 yılında ebe sayısı 41.479 iken, 2018 yılında 56.351'e ulaşmıştır (SB, 2018).

Çalışmakta olan ebe ve hemşirelerin %72,7'si Sağlık Bakanlığına ait kurumlarda çalışmaktadır (SB, 2018). Mezun ya da öğrenim görmekte olan öğrencilerin çoğunluğu da bir devlet kurumunda işe başlamak istemektedir (Erdoğan ve Akın, 2016; Tüfekçi ve Yıldız, 2009). Bir devlet kurumunda hemşire ya da ebe olmak için Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS)'na girerek o yıl için gerekli puanı almak gerekmektedir. KPSS kamu görevlerine ilk defa atanacaklar için yapılan bir sınav konumundadır. Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından 1999 yılında yapılan Devlet Memurluğu Sınavı (DMS) ile 2001 yılında yapılmış olan Kurumlar İçin Merkezi Eleme Sınavı (KMS)'ni birleştirerek Kamu Personeli Seçme

Sınavı (KPSS) adı altında bir sınavın yapılması, 03.05.2002 tarihli ve 24744 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. KPSS’de “A” ve “B” grubu olarak iki sınav türü bulunmaktadır. “A” grubu sınava giren adaylar için ayrıca alanlarıyla ilgili ikinci bir sınav daha yapılırken “B” grubu sınava girenlere ayrıca bir sınav yapılmamaktadır. Oysa Amerika ve İngiltere gibi gelişmiş ülkelerde üniversiteden mezun hemşireler, mesleki birlik örgütlerinin birine kayıt olduktan ve bu birim tarafından yapılan sınavdan geçtikten sonra hemşire olarak çalışma yetkisine sahip olabilmektedir. Sağlık hizmetlerinde çalışmak isteyen ve eğitim almayanlar ise bu mesleki örgütlerin birine kayıt olarak örgütte standart şekilde yürütülen farklı yıl ve içeriklerdeki mesleki eğitimlerden birini alabilmektedir. Sertifika programında ve sınavlarında başarılı olanlar, bu birliklerden almış oldukları bitirme belgeleri ile işgören gereksinimi duyurusu yapan sağlık bakım kurumlarına belgelerini sunarak yapılan görüşmelerle işe başlayabilmektedir (www.healthcareers.nhs.uk, 2021; Royal College of Nursing, [RCN],2021).

KPSS, öğrencilerde kaygı, endişe, stres gibi bazı sıkıntılara neden olabilmektedir (Atav ve Sönmez, 2013; Güven ve Dak, 2017; Şahin, Günay ve Batı, 2006; Yavuz ve Akdeniz, 2019). Öğrencilerin bu sınavda başarılı olup devlet kadrolarına atanabilmesi için emek vermeleri gerekmektedir. Bu nedenle öğrencilerin, eğitimlerine ayırdıkları zamanı azaltarak, sınavda istedikleri puanı alabilmek için KPSS’ye hazırlanmaya yöneldikleri görülmektedir (Yürümezoğlu, 2018).

Gelişen ve değişen sağlık hizmet sunumunda bakımdan sorumlu hemşirelerin, Sağlık Bakanlığı tarafından yayınlanan “Hemşirelikte Temel Yetkinlikler Kılavuzu”nda belirtilen temel yetkinliklere sahip olmaları beklenmektedir (SB, 2021). Bu nedenle öğrencilerin, üniversitede mesleki temel eğitimlerini almalarının yanında iletişim grup çalışması, planlama, analiz ve sentez yapma, sorun çözme ve zaman yönetimi gibi becerilerini geliştirmeleri için derslerinden artan zamanlarını sosyal, kültürel ve sportif etkinlikler içinde bulunmaları beklenmektedir. Farklı özelliklere sahip genç beyinlerin zamanlarını ve enerjilerini dünyada var olan ve çözüm bekleyen sağlık sorunlarına bilimsel açılardan çözüm yolları bulmaya yöneltmek yerine, mesleki bilgi ve yeterliliği ölçmeyen bir özellikteki bu sınava ayırmak zorunda kaldıkları görülmektedir.

KPSS ile ilgili alan yazını incelendiğinde, genelde eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğretmen adaylarına yönelik araştırmalar bulunmaktadır. Hemşirelik ve ebelik gibi sağlık bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerle ilgili bu konuda yalnızca birkaç yayına rastlanmıştır (Oran, İçke, Bay ve Yüksel, 2019; Usta, Küçük, Torpuş, Caner ve Yıldız, 2018). Bu çalışmada, hemşire ve ebe adayı öğrencilerin kamu alanında çalışabilmeleri için gerekli olan KPSS’ye ilişkin görüşlerinin incelenmesiyle alan yazına katkıda bulunulmaya çalışılacaktır.

Yöntem

Araştırmanın Amacı ve Türü: Bu araştırma, hemşire ve ebe adayı öğrencilerin Kamu Personeli Seçme Sınavı’na ilişkin görüşlerini incelemek amacıyla, tanımlayıcı ve kesitsel olarak yapılmıştır.

Araştırma Sorusu: Araştırmada, “KPSS öğrencilerin ilk önceliği haline mi gelmektedir?” sorusuna yanıt aranmıştır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi: Araştırma evrenini, bir devlet üniversitesinde sağlık bilimleri fakültesinde öğrenim gören hemşirelik ve ebelik öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini 2019-2020 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde sağlık bilimleri fakültesi, ebelik (87) ve hemşirelik (193) bölümü üçüncü ve dördüncü sınıfta öğrenim gören ve 2020 yılı KPSS sınavına girebilecek 280 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmada, ankete katılım gösteren 210 öğrenci örneklemini oluşturmuştur (geri dönüş oranı %75’tir). Toplanan anketlerin tümü değerlendirmeye alınmış olup eksik doldurulan anket olmamıştır.

Veri Toplama Aracı: Araştırmada, uygulanan anketler iki bölümden oluşmaktadır. Anketin birinci bölümde; katılımcıların kişisel özelliklerini tanımlayan (cinsiyet, yaş, bölüm, vb.) ve bölümlerine yönelik 14 tane soru yer almaktadır. İkinci bölümde ise ilgili alan yazın taranarak oluşturulan (Gündoğdu, Çimen ve Turan, 2008; Memduhoğlu ve Kayan 2017; Oran ve ark. 2019; Sezgin ve Duran, 2011; Usta ve ark., 2018) ebe ve hemşire adayların KPSS’nin içeriğine ve özelliğine, okul yaşamına etkilerine yönelik algılarını ortaya koyacak 17 soru yer almaktadır. Araştırmada kullanılan ankette beşli Likert tipi dereceleme kullanılmıştır. Bu dereceleme, “Kesinlikle Katılmıyorum-1, Katılmıyorum-2, Kararsızım-3, Katılıyorum-4, Kesinlikle Katılıyorum-5” şeklinde yapılmıştır. Anketin güvenilirliği için Cronbach alfa güvenilirlik testi yapılmış ve ,75 olarak bulunmuştur. Cronbach’s alfa katsayısının ,70 ve üzerinde olduğundan güvenilir olduğu kabul edilmektedir (Sipahi, Yurtkoru ve Çinko; 2010).

Verilerin Toplanması: Veriler, google docs ortamında oluşturulan anketle çevrimiçi olarak toplanmıştır. Öğrencilere çalışmaya katılım çağrısı ve veri toplama aracının linki sosyal medya araçlarından e-posta ve whatsapp yoluyla gönderilmiştir. Katılımcılara, ankete başlamadan araştırmanın amacı ve yanıtlanma süresinin 3-5 dk. olduğu açıklanmıştır. Katılımcı olmak isteyenlere onay kutusunu tıklamaları istenmiştir.

Verilerin Değerlendirilmesi: Anket sonucu elde edilen veriler SPSS 20.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Örneklem grubunun özellikleri ile hemşire ve ebe öğrencilerin KPSS'ye yönelik algılarının belirlenmesine ilişkin sayı, yüzde ve aritmetik ortalama hesaplamaları yapılmıştır.

Araştırmanın Etik Yönü: Bu çalışma için ilgili üniversitenin etik kurulundan etik kurul onayı (02.06.2020 tarih ve 2020-14 sayılı kararı E. 19270) ve araştırmanın yapıldığı kurum yöneticilerinden kurum izinleri alınmıştır. Bilgilendirilmiş onam formu oluşturularak, çevrimiçi veri toplama aracının ilk sayfasında belirtilmiştir.

Araştırmanın Sınırlılıkları: Araştırma, bir devlet üniversitesinin sağlık bilimleri fakültesi hemşirelik ve ebelik üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencileri ile sınırlıdır. Ayrıca, araştırma sonuçları araştırma kapsamında sorulan önermelerden elde edilen veriler ile sınırlıdır.

Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin kişisel durum değişkenlerine ilişkin bulgular Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların kişisel özellikleri (N: 210)

Kişisel Özellikler	n	%	n	%	
Yaş					
Cinsiyet	38	18,1	19-21	93	44,0
			22-24	105	50,2
			25-27	9	4,3
			28 ve üzeri	2	1,0
			Boş	1	0,5
Bölüm	57	27,1	Bulunulan sınıf		
			3. Sınıf	93	44,3
Hemşirelik	153	72,9	4. Sınıf	117	55,7
Mezun olunan lise türü					
Fen Lisesi	8	3,8	Genel not ortalaması		
			2,00'nın altında	17	8,1
			2,00- 2,30	38	18,2
			2,31- 3,00	82	39,0
			3,01- 3,3	41	19,5
			3,31- 4,00	32	15,2
Yaşanılan yer	115	54,8	Bölümü kendi isteğiyle seçme durumu		
			Evet	151	71,9
			Hayır	59	28,1
			Boş	104	49,5
Büyükşehir	19	9,0	Bölümü kendi isteğiyle seçmese de bölümde olma nedeni?		
Şehir	42	20,0	Aile isteği ve baskısı	17	8,1
İlçe	34	16,2	Kolay atamak için	62	29,6
Köy(mahalle)			Öğretmen tavsiyesi	11	5,2
			Arkadaş önermesi	5	2,4
			Aileyle olmak	11	5,2
			Boş	7	3,2
Bölümü seçme nedeni?					
Sağlıklı olma isteği	69	32,9	Mezun olduktan sonra yeterli donanıma sahip olma düşüncesi.		
Farklı şehre gidememek	7	3,3	Kesinlikle katılıyorum.	31	14,8
Kolay atanmak	78	37,2	Katılıyorum.	86	41,0
Bölümü sevmek	36	17,1	Kararsızım.	60	28,6
Boş	20	9,5	Katılmıyorum.	26	12,4
			Kesinlikle katılmıyorum.	7	3,2
Olanagım olsa bölümümü değiştirdim.					
Kesinlikle katılıyorum.	38	18,1	Mezun olduktan sonra kariyer hedefim var.		
Katılıyorum.	29	13,8	Kesinlikle katılıyorum.	50	23,8
Kararsızım.	55	26,2	Katılıyorum.	73	34,8
Katılmıyorum.	50	23,8	Kararsızım.	66	31,4
Kesinlikle katılmıyorum.	38	18,1	Katılmıyorum.	16	7,6
			Kesinlikle katılmıyorum.	5	2,4
Toplam					
	2 10	100	Toplam	2 10	100

*Spor lisesi ve açık lise

Araştırmaya katılan öğrencilerin %81,9'u kadın, %18,1'i erkektir. Öğrencilerin %50,2'si 22-24 yaş aralığındadır. Katılımcıların %72,9'u hemşirelik, %27,1'i ebellek bölümünde öğrenim görmekte olup %55,7'si dördüncü sınıfta, %44,3'ü üçüncü sınıfta bulunmakta ve %54,8'i büyükşehirde yaşamaktadır. Katılımcıların %71,9'u okudukları bölümü kendi isteğiyle seçtiklerini, bölümü kendi isteğiyle seçme nedeni olarak öğrencilerin %37,2'si kolay atanabilmek, %32,9'u sağlıklı olma isteği olduğunu

belirtmiştir. Bölümü kendi isteğiyle seçmese de bölümde olma nedenine öğrencilerin %49,5'i yanıt vermemiş, %29,6'sı kolay atanabilmek için yanıtını vermiştir. Olanağım olsa bölümümü değiştirdim, önermesine katılımcıların %26,2'si kararsız kalmış, %31,9'u katıldığını belirtirken %58,6' sının kariyer hedefinin olduğu belirlenmiştir (Tablo 1).

Tablo 2. Kamu personeli seçme sınavının içeriğine ve niteliğine ilişkin öğrencilerin görüşleri (N:210)

Önermeler	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		x̄	Ss
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		
	KPSS'nin atamaların adil yapılmasına yardımcı olduğunu düşünüyorum.	14	6,7	32	15,2	57	27,1	78	37,1	29		
KPSS'nin soruları benim alanımla ilgili değil.	14	6,7	28	13,3	35	16,7	67	31,9	66	31,4	3,68	1,23
KPSS'den genel yetenek soruları çıkarılmalıdır.	35	16,7	25	11,9	54	25,7	58	27,6	38	18,1	3,18	1,32
KPSS'den genel kültür soruları çıkarılmalıdır.	42	20,0	41	19,5	63	30,0	41	19,5	23	11,0	2,81	1,26
KPSS çalışmak genel kültür bilgilerimi zenginleştiriyor.	8	3,8	16	7,6	42	20,0	104	49,5	40	19,0	3,77	1,28
Alan sınavının yalnızca bazı bölümlerde olması haksızlıktır.	36	17,1	41	19,5	62	29,5	42	20,0	29	13,8	2,93	1,27
KPSS'ye ek olarak alan bilgisi sınavı yapılmasını isterim.	15	7,1	35	16,7	24	11,4	36	17,1	100	47,6	3,81	1,36
KPSS için dershaneye gitmek zorunda olduğumu düşünüyorum...	51	24,3	59	28,1	36	17,1	42	20,0	22	10,5	2,64	1,32

Tablo 2'deki soruların ortalamalarına bakıldığında toplam sekiz maddenin ortalamasının yüksek olduğu yani öğrencilerin yarısından çoğunun (katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum yanıtlarının toplamı) bu maddelere katıldıkları söylenebilir. En yüksek katılımları sırasıyla "KPSS'ye ek olarak alan bilgisi sınavı yapılmasını isterim." ($\bar{x}=3,81$), "KPSS çalışmak genel kültür bilgilerimi zenginleştiriyor." ($\bar{x}=3,77$), "KPSS'nin içeriği benim alanımla ilgili değil." ($\bar{x}=3,68$), maddeleri olmuştur.

Tablo 3. Kamu personeli seçme sınavının üniversite yaşamına etkilerine ilişkin öğrencilerin görüşleri (N:210)

Önermeler	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		x	Ss
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		
KPSS’de alan sorusu olsa bölüm derslerime daha iyi çalışırım.	32	15,2	27	12,9	46	21,9	59	28,1	46	21,9	3,29	1,34
KPSS’ye çalışmak için bölüm derslerine girmek istemiyorum.	22	10,5	45	21,4	53	25,2	55	26,2	35	16,7	3,17	1,24
KPSS’ye çalışırken mezun olamama korkusu yaşıyorum.	21	10,0	37	17,6	40	19,0	65	31,0	47	22,4	3,38	1,28
Üniversiteden mezun olmaktan daha çok KPSS’yi düşünüyorum.	18	8,6	38	18,1	42	20,0	63	30,0	49	23,3	3,38	1,06
Bölümde derste KPSS çalışıyorum.	116	55,2	33	15,7	40	19,0	12	5,7	9	4,3	1,88	1,16
KPSS olmasa daha mutlu olurum.	7	3,3	17	8,1	51	24,3	57	27,1	78	37,1	3,81	1,10
KPSS olmasaydı yaşamımda başka önceliklerim olurdu.	8	3,8	18	8,6	29	13,8	87	41,4	68	32,4	3,90	1,06
KPSS’le ilgili aile baskısı görüyorum.	65	31,0	40	19,0	52	24,8	38	18,1	15	7,1	2,51	1,29
Dershaneye gitmek beni maddi olarak zorluyor.	20	9,5	29	13,8	29	13,8	57	27,1	75	35,7	3,65	1,34

Tablo 3’te, “KPSS olmasaydı yaşamımda başka önceliklerim olurdu.” ($\bar{x}=3,90$), “KPSS olmasa daha mutlu olurum.” ($\bar{x}=3,81$), “Dershaneye gitmek beni maddi olarak zorluyor.” ($\bar{x}=3,65$) maddelerinin ortalamalarının yüksek olduğu belirlenmiştir. Diğer yandan “Üniversiteden mezun olmaktan daha fazla KPSS’yi düşünüyorum.” ($\bar{x}=3,38$), “KPSS’ye çalışırken mezun olamama korkusu yaşıyorum.” ($\bar{x}=3,38$), KPSS’de alan sorusu sorulsa bölüm derslerime daha iyi çalışırım.” ($\bar{x}=3,29$), önermelerinin de ortalamalarının yüksek olduğu görülmüştür.

Tartışma

Sağlık bölümlerinde öğrencilerin meslek seçimleri üzerine yapılan ilk çalışmalarda, hemşirelik ve ebelik bölümlerini isteyerek seçme oranlarının %28,1 (Özsoy Uysal, Bayık ve Erefe), %20,4 (Erkal ve Yalçın; 2003) ve %52,7 (Tüfekçi ve Yıldız; 2009) gibi düzeylerde belirlenmesi, bu mesleklerin zamanla tanınması ile söz konusu bölümleri öğrencinin kendi isteğiyle seçme oranının yapılan bazı çalışmalarda, %66,7 (Karadaş, Duran ve Kaynak, 2017), %72,8 (Aloğlu, 2017) ve %67,9 (Oran ve ark. 2019) şeklinde giderek arttığı görülmektedir. Ancak, sağlık alanındaki bu bölümler isteyerek seçilse de neden seçildiği daha önemli bir konu olmaktadır. Araştırmada, bölümü isteyerek seçen öğrencilerin oranı %71,9 olsa da “Bölümü kendi isteğiyle seçme nedeni nedir?” sorusuna öğrencilerin %37,2’si, “Kolay atanabilmek” yanıtını verirken, “Bölümü kendi isteğiyle seçmese de bölümde olma nedeni nedir?” sorusuna öğrencilerin %49,5’inin yanıt vermemesi (Tablo 1), öğrencilerin bu bölümleri kolay iş bulmak için seçtiklerini düşündürmektedir. Yapılan diğer çalışmalar da bu araştırmanın bulguları ile örtüşmektedir (Özpancar, 2008; Tüfekçi ve Yıldız, 2009; Yurtsal, Biçer, Duran, Şahin, Arslan ve Yavrucu, 2014). Özellikle sağlıkla ilgili mesleklerin, öznesi insan olduğu için çalışma sürecinde yapılan uygulamaların etkileri hemen görülebildiğinden dikkat ve ileri düzeyde bilgi kullanımı gerektirmektedir. Bu bölümleri isteme nedeni; insan sevgisi, yardım etme isteği ve merhamet duygularının olması beklenmektedir. Bölümlere kolay atanma düşüncesiyle istemeyerek, sevmeyerek gelinmesi ileri yıllarda “Olanağım olsa mesleğimi değiştirdim” düşüncesine neden olabilmektedir (Aloğlu, Taşlıyan, Hırlak ve Kalaycı, 2017; Demirkan, 2007).

Sınavlar tarafsız olmak için en çok kullanılan yöntemlerden biri olup sınavlar adaleti sağlamak amaçlı yapıyor olsa da KPSS’nin atamaların adil yapılmasına yardımcı olduğunu düşünen öğrenciler %50,9 oranında bulunmuştur (Tablo 2). Oran ve arkadaşlarının (2019) araştırmasında da öğrencilerin yarıya yakını (%40,5) merkezi yapılan sınavlarla atamalarda torpilin engellenebileceğini belirtmeleri, öğrencilerin diğer yarısında bu tür sınavların adil olma durumuna farklı baktıklarını düşündürmektedir.

Sağlık çalışanlarından, mesleki bilgileri doğrultusunda kritik düşünebilen, karar verebilen, sorun çözebilen ve takım çalışması becerileri olan vb. özelliklere sahip olmaları beklenmektedir (SB, 2021). Araştırmaya katılan öğrencilerin %63,3’ü

KPSS'nin içeriğinin alanlarıyla ilgili olmadığını, %64'ü KPSS'ye ek olarak alan bilgisi sınavı yapılmasını istedikleri, %33,8'i alan sınavının yalnızca bazı bölümlerde uygulanmasını haksızlık olarak gördüğünü belirtmiştir. Diğer yandan öğrencilerin %68,5'i KPSS çalışmak genel kültür bilgilerini zenginleştirdiğini belirtirken, dershaneye gitmenin maddi olarak zorladığını belirten katılımcılar %62,8 olarak saptanmıştır (Tablo 2). Alan yazında KPSS ile ilgili ebelik öğrencilerinin görüşlerinin incelendiği tek çalışma olan Oran ve arkadaşlarının (2019) araştırmasında, öğrencilerin alan sınavının bazı bölümlerde yapılmasını haksızlık olarak gördükleri, KPSS'nin soru içeriğinde genel kültür ve genel yetenek ile ilişkili sorularının gerekli olduğunu fakat genel yetenek kısmının gerekliliğine katılmadıkları, söz konusu sınav için dershaneye gitmelerinin gerektiği belirtilmiştir. Sağlık insan gücü yetiştirilen ilk ve acil yardım programlarındaki öğrenciler üzerinde yapılan bir çalışmada ise katılımcıların %63,9'nun sağlık personeli atamalarında alan sınavının uygulanmasının daha yararlı olacağı üzerinde durmuş (Usta ve ark., 2018) olması bu araştırmanın sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Hemşirelik, ebelik gibi uygulamalı bilimlerdeki adayların, öğrenmeye hazır bulunuşları ve emek vermeleri önemli olmakla birlikte, öğrencilerin mezun olduktan sonraki en kısa zamanda atanmak ve kendi ayakları üzerinde durmak gibi hayallerini gerçekleştirebilmeleri için KPSS'ye girmeyi istemektedirler. Öğrencilerin, almış oldukları mesleki eğitimle ilgisi olmayan bu sınavda başarılı olabilmek içinde zaman ayırmaları ve çaba göstermeleri gerekmektedir. Bu nedenle hemşirelik ve ebelik öğrencileri, mesleki eğitime ayırdıkları zamanı azaltarak kamuda istihdam edilmeleri için zorunlu olan KPSS'ye hazırlanmaya yönelmektedirler (Yürümezoğlu, 2018). Ayrıca, istedikleri puanı almak için üçüncü sınıftan başlayarak yaşamlarının içine aldıkları KPSS nedeniyle, bölüm derslerini ikinci plana itmek zorunda kalmaktadırlar (Özkan ve Pektaş, 2011). Bu çalışmada da öğrencilerin önceliğinin KPSS olduğunu mezun olamama endişesi yaşasalar da alan bilgisi sorulmadığı için derslere girmek istemedikleri görülmektedir (Tablo 3). Oran ve arkadaşlarının (2019) ebelik öğrencilerine yönelik yaptıkları çalışmada, "KPSS hazırlık süreci okuldaki eğitimi aksatır" maddesine öğrencilerin %70'inin katıldığı görülmüştür. Memduhoğlu ve Kayan'ın (2017) öğretmen adaylarına yönelik yaptıkları çalışmada da KPSS'den dolayı yaşamış oldukları stres ve bu sınava uzun zaman ayırmaları nedeniyle staj uygulamasından istedikleri verimi almadıklarını belirtmiş olmaları, bu araştırmanın bulgularını desteklemektedir. Araştırma sonucunda "Bölümde ders sırasında KPSS çalışıyorum" önermesine öğrencilerin katılımının %10 düzeyinde olması da düşündürücüdür.

Bir taraftan okul diğer taraftan KPSS hazırlık, adaylar üzerinde baskı, kaygı (Baştürk, 2007) stres, umutsuzluk, kendine güvenin azalması, sosyal çevre ile ilişkide bozulma (Gündoğdu ve ark., 2008; Oran ve ark., 2019) çevreyle iletişim, sosyal ilişkilerde, sanatsal, kültürel ve sportif etkinliklere katılamama, davranışlarda değişim, yaşamdan alınan zevkin azalması (Memduhoğlu ve Kayan 2017; Sezgin ve Duran, 2011) gibi olumsuz etkilerin yanında ekonomik olarak da zorlayıcı olmaktadır. Ebe öğrenciler üzerine yapılan bir çalışmada, KPSS'ye hazırlanmanın kendisini ekonomik olarak yıpratıldığını belirtenlerin oranı %69, sınavda hazırlanma sürecinin sosyal çevre ile ilişkileri bozduğu görüşüne sahip olanların oranının %59,5'i bulunması ve sosyal etkinliklere katılmayı olumsuz yönde etkilediğinin belirtilmesi (Oran ve ark., 2019: 14), bu araştırmaya katılan öğrencilerle benzer sıkıntılar yaşandığını göstermektedir (Tablo 3).

Hemşirelik ve ebelik bölümlerinin müfredatlarının yoğunluğu ve uygulamaların ağırlığı düşünüldüğünde, öğrencilerin KPSS için dershaneye gitmese de çalışmak zorunda kalmaları farklı etkinliklere zaman ayırmalarını engellemektedir. Sınıftaki sıralar üzerinde ders kitaplarının yerine KPSS soru kitapçıklarının bulunması, zihinlerinde çözemedikleri sorularla derse giren öğrencilerin bakışları, kümelenerek hararetle konuşan öğrencilerin projeler için değil de KPSS sorularını çözdüklerinin gözlemlenmesi, yalnızca öğrencilerin güdülenmesini bozarak mutsuz olmalarını sağlamakla kalmamakta, ayrıca dersin öğretim elemanlarının da motivasyonunu azaltmaktadır. İnsan yaşamına dokunan hemşirelik ve ebelik mesleki eğitimini alan öğrencilerin, zamanlarını alanları ile ilgili olmayan KPSS'ye ayırmaları, mesleki bilgi kazanımına odaklanılmasında sorunlara yol açmaktadır. 2013 yılına kadar öğretmen alımında KPSS'de alan bilgisi ve becerileri ölçülmemekte iken bu konuda yapılan eleştirileri göz önünde bulunduran ÖSYM, 2013 yılından başlayarak öğretmen adaylarının mezunu oldukları alan bilgisi ve becerilerine yönelik ek bir sınavı KPSS'de yer vermeye başlamış ve değerlendirmede mesleki alan sorularına %50'lik ağırlık vermiştir (Memduhoğlu ve Kayan, 2017). Bu nedenle araştırmacıların, bu konu üzerine daha fazla eğilmeleri ve karar vericilere konunun önemini vurgulamaları gerekmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Öğrencilerin hemşirelik ve ebeliği meslek olarak tanıyarak ve isteyerek gelmelerine karşın, bu bölümlerin seçilme nedeni devlet kadrosuna atanmadaki yüzdeliğinin diğer bölümlere göre daha fazla olmasıdır. Bu mesleklerin uygulamadaki zorluğu ve önemi düşünüldüğünde ileride mesleğe karşı tutumlarının olumsuz etkilenmesi söz konusu olabilir.

Araştırmada, öğrencilerin KPSS'nin atamalarda adaleti sağladığını fakat mezun olunan ve ileride yapılacak meslekleriyle ilgili ek bir sınavın yapılmasını istedikleri saptanmıştır. Öğrencilerin KPSS'yi önceliklerinde ilk sıraya koydukları, bu nedenle enerji ve zamanlarının çoğunu bu sınava hazırlığa ayırdıklarını, mezun olamamaktan korkmalarına karşın, KPSS'yi bölüm derslerinden daha çok önemsedikleri, bu nedenle KPSS'nin içeriğinde alan bilgisi sorulsa en azından derslere gerektiği gibi

önemseyerek çalışacakları ve zaman ayıracakları belirlenmiştir. Katılımcıların üniversitede okumanın en güzel dönemi olan 3. ve 4. sınıfta, önceliklerinin KPSS olduğunu ve diğer etkinliklerden uzaklaştıkları bu nedenle mutsuz oldukları saptanmıştır.

Türkiye'de de gelişmiş ülkelerdekine benzer yapıların oluşturulması, sağlık eğitim ve kalitesine katkı sağlayacaktır. Konunun önemi nedeniyle sadece hemşirelik ve ebelik için değil tüm sağlık bilimleriyle ilgili atamalarda, mesleki yetkinliği onaylayan ve mesleki niteliği ölçen bilimsel alana yönelik sınavın yapılması önemlidir. Gelişmiş ülkelerdeki gibi alan sınavının yapılması, hem öğrencilerin derslere ilgisini artıracak hem de sağlık hizmetlerindeki niteliğe katkı sağlayacaktır. Bu nedenle araştırmacıların, farklı üniversite ve gruplar üzerinde ilgili çalışmalar yaparak bu konuya dikkat çekmeleri önerilmektedir.

Etik Kurul Onayı: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Etik Kurulu'ndan (02.06.2020 tarih ve 2020-14 sayılı kararı E. 19270) etik onay alınmıştır.

Çıkar Çatışması: Bildirilmemiştir.

Finansal Destek: Yoktur.

Katılımcı Onamı: Katılımcıların bilgilendirilmiş onamları alınmıştır.

Ethics Committee Approval: Ethical approval was obtained from the Ethics Committee of Kahramanmaraş Sütçü İmam University (decision E. 19270, dated 02.06.2020 and numbered 2020-14).

Conflict of Interest: Not declared.

Funding: None.

Informed Consent: Informed consent of the participants was obtained.

Kaynakça

Aloğlu, N. (2017). The influence of social capital on burnout: A field study in Kahramanmaraş. *International Journal of Disciplines Economics & Administrative Sciences Studies*, 3 (4), 328-343. <https://doi.org/10.26728/ideas.50>

Aloğlu, N., Taşlıyan, M., Hırlak, B. & Kalaycı, M. (2017). Hemşirelerin sığınmacılara/göçmenlere ve Türklere verdiği sağlık hizmeti algıları ve yaşanan sorunlar: Kahramanmaraş'ta bir alan çalışması. *Social Sciences Studies Journal*, 3(6), 940-954. <https://doi.org/10.26449/sss.134>

Atav, E. & Sönmez, S. (2013). Öğretmen adaylarının Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS)'na ilişkin görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Özel Sayı (1), 01-13.

Baştürk, R. (2007). Kamu Personel Seçme Sınavına hazırlanan öğretmen adaylarının sınav kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(2), 163-176.

Demiray, A., Bayraktar, D. & Khorshid, L. (2013). Erkek hemşirelik öğrencilerinin hemşireliği seçme nedenleri ve bu mesleği seçme nedeniyle yaşadıkları sorunlar. *International Journal of Human Sciences*, 10(1), 1440-1455.

Demirkan, E. (2007). *Hemşirelerde mesleki motivasyon eksikliğinin nedenleri ve sonuçları üzerine sosyolojik bir çözümleme*. (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, Türkiye. YOKTEZ <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

Eraslan, L. (2006). Öğretmenlik mesleğine girişte Kamu Personeli Seçme Sınavı (KPSS) yönteminin değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1-31.

Erdoğan, E. G. & Akın, B. (2016). Hemşirelik son sınıf öğrencilerinin iş bulma endişeleri ve umutsuzluk düzeyleri. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 32 (1), 72-89.

Erkal, S. & Yalçın, S. (2003, 7-11 Eylül). *Öğrenciler neden hemşireliği seçer?* (Kongre Bildiri Kitabı, pp. 637-640). II. Uluslararası- IX. Ulusal Hemşirelik Kongresi, Antalya, Türkiye.

Gündoğdu, K., Çimen, N. & Turan, S. (2008). Öğretmen adaylarının Kamu Personeli Seçme Sınavına (KPSS) ilişkin görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 9(2), 35-43.

Güven, S. & Dak, G. (2017). Öğretmen adaylarının Kamu Personel Seçme Sınavına (KPSS) ilişkin oluşturdukları görsel metaforlar. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, 8(15), 1-16.

Karaca, E. (2011). Öğretmen adaylarının Kamu Personeli Seçme Sınavı'na (KPSS) yönelik tutumları. *Akademik Bakış Dergisi*, (23), 1-18.

Karadaş, A., Duran, S. & Kaynak, S. (2011). Hemşirelik öğrencilerinin kariyer planlamaya yönelik görüşlerinin belirlenmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 8 (1), 1-8. <https://doi.org/10.22312/sdusbed.224956>

- Memduhoğlu, H. B. & Kayan, M. F. (2017). Öğretmen seçme ve atama uygulaması olarak Kamu Personeli Seçme Sınavına (KPSS) ilişkin öğretmen adaylarının algıları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2017; 14(1):1259-1291. <http://efdergi.yyu.edu.tr>. doi.org/10.23891/efdyu.2017.45
- Oran, N. T., İçke, S., Bay, H. & Yüksel E. (2019). Ebelik öğrencilerinin kamu personeli seçme sınavına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. GÜSBD 2019. 8(2):10-18.
- Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) (2002). *Basın Duyurusu*. <https://www.osym.gov.tr/TR,3548/13052002-tarihli-kpss-basin-duyurusu.html>(Erişim tarihi: 08.12.2020)
- Özkan, R. & Pektaş, S. (2011). Eğitim fakültesinde son sınıf öğrencilerinden mezuniyet başarı notları ile KPSS puanları arasındaki ilişki üzerine bir araştırma (Eğitim fakültesi örneği). *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 30, 269-281.
- Özpancar, N., Aydın, N. & Akansel, N. (2008). Hemşirelik 1. sınıf öğrencilerinin hemşirelik mesleği ile ilgili görüşlerinin belirlenmesi. *Cumhuriyet Üniversitesi, Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 2008, 12(3), 9-17.
- Özsoy, S. A., Uysal, A., Bayık, A. & Erefe, İ. (1999, 22-24 Haziran). *Hemşire Öğrencilerin Mesleğe İlişkin Görüşlerinin İleriye Dönük İncelenmesi*. (Bildiri Kitabı pp. 345-350). VII. Ulusal Hemşirelik Kongresi., Erzurum, Türkiye.
- Royal College of Nursing, (RCN) (2021). *What the RCN does*. <https://www.rcn.org.uk/about-us>. (Erişim tarihi:07.03.2021)
- Sağlık Bakanlığı (SB) (2021). *Hemşirelikte temel yetkinlikler kılavuzu*. Ankara, Türkiye: Sağlık Bakanlığı Yayını. <https://sbu.saglik.gov.tr/Ekutuphane/Yayin/587> (Erişim tarihi: 07.03.2021)
- Sağlık Bakanlığı (SB) (2020). *Sağlık istatistikleri yılı 2019*. Ankara, Türkiye: Haber Bülteni Bültenifile:///C:/Users/Win7/Desktop/2019%20%20Sa%20C4%9F%20C4%B1k%20%20C4%B0statistik%20Y%20C4%B1I%20C4%B1C4%9F%20C4%B1.pdf. (Erişim tarihi: 08.12.2020)
- Sağlık Bakanlığı (SB) (2018). *Sağlık Bakanlığı Sağlık İstatistikleri Yıllığı, 2017*. Ankara, Türkiye: Sağlık Bakanlığı Yayın No:1106 <https://ohsad.org/wp-content/uploads/2018/12/28310saglik-istatistikleri-yilligi-2017pdf>. (Erişim tarihi: 07.03.2021)
- Sipahi, B., Yurtkoru, E. S. & Çinko, M. (2010). Sosyal bilimlerde SPSS'le veri analizi. İstanbul, Türkiye: Beta.
- Sezgin, F. & Duran, E. (2011). Kamu Personeli Seçme Sınavı'nın (KPSS) öğretmen adaylarının akademik ve sosyal yaşantılarına yansımaları. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 15(3), 9-22. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tsadergisi/issue>
- Şahin, H., Günay, T. & Batı, H. (2006). İzmir ili Bornova ilçesi lise son sınıf öğrencilerinde üniversiteye giriş sınavı kaygısı. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 15 (6), 107.
- Tüfekçi, F. G. & Yıldız, A. (2009). Öğrencilerin hemşireliği tercih etme gerekçeleri ve gelecekleri ile ilgili görüşleri. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 12(1), 31-37.
- Usta, G., Küçük, U., Torpuş, K., Caner, E. & Yıldız, M. (2018). Sağlık personeli atamalarında alan sınavı uygulamasına yönelik öğrenci görüşlerinin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(0), 716-720. <https://doi.org/10.17719/jsr.2018.29>
- www.healthcareers.nhs.uk. <https://www.healthcareers.nhs.uk/career-planning/career-planning> (Erişim tarihi:08.03.2021)
- Yavuz, S. & Akdeniz, A. (2019). Fen bilgisi öğretmen adaylarının tükenmişlik ve KPSS kaygı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Karaelmas Journal of Educational Sciences*, 7, 212-227.
- Yurtsal, Z., Biçer, S., Duran, Ö., Şahin, A., Arslan, M. & Yavrucu, Ö. K. (2014). Sağlık bilimleri fakültesi ebellek 1. ve 4. sınıf öğrencilerinin mesleğe ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2 (2), 15-25.
- Yürümezoğlu, H. A. (2018). Hemşirelik lisans programları taban puanları ve mezunların kamu personeli seçme sınavı puan ortalamaları sıralamalarının incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 11(1), 35-40.
- Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) (2014). *Türkiye'de sağlık eğitimi ve sağlık insan gücü durum raporu*. Eskişehir, Türkiye: Anadolu Üniversitesi Kurum Matbaası. <https://www.saglik.gov.tr/TR,11659/saglik-bakanligi-turkiyede-saglik-egitimi-ve-saglik-insangucu-durum-raporu-2014>. (Erişim tarihi:08.12.2020)